

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Töpler László ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen végrehajtás megszüntetése iránt a Székesfehérvári Városi Bíróságnál 8.P.22.495/2008. számon folytatott és másodfokon a Fejér Megyei Bíróság 1.Pf.21.304/2009/7. számú ítéletével befejezett perében, az említett számú jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felülvizsgálat kapcsán felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Indokolás

Az alperes 20.079-3/2003. számú határozatával - további rendelkezések mellett, közszolgálati jogviszonyából eredő kötelezettségek vétkes megszegése miatt - összesen 1.219.168 forint kárnak és késedelmi kamatának a megtérítésére kötelezte a felperest. A határozat 2003. szeptember 11. napján végrehajthatóvá vált. A felperes 2003. szeptembere és 2004. februárja között 449.294 forintot letiltás útján fizetett meg, 2007. szeptemberében pedig az alperes az említett határozat záradékolásával 769.874 forint tőkének és 2003. szeptember 26-tól járó kamatának a megfizetésére végrehajtást indított a felperes ellen. Az alperes a fegyelmi és kártérítési határozatban említett cselekmények miatt feljelentést is tett a felperes ellen, azonban az ügyészség - bűncselekmény elkövetésének hiánya miatt - megszüntette a nyomozást. A felperes köztisztviselői jogviszonyának megszüntetése miatt munkaügyi pert indított az alperes ellen, amely per jelenleg is folyamatban van.

A felperes módosított keresetében a Pp.369.§ a) pontjára alapítottnak az ellene indított végrehajtás megszüntetését kérte, valamint - előadása szerint "másodlagosan" - az alperes kötelezését a jogalap nélküli felvett összeg visszafizetésére. Továbbiak mellett arra hivatkozott, hogy a követelés azért nem jött létre érvényesen, mert a végrehajtási záradék kibocsátása iránti kérelmet a hivatalvezető helyett a gazdasági vezető írta alá, a gazdasági vezető viszont nem rendelkezett aláírási vagy kiadmányozási joggal. Kihangsúlyozta, hogy a záradékolt határozat kézbesítési vélelem folytán emelkedett jogerőre, és megállapításait a nyomozást megszüntető határozat cáfolja. A felperes az elsőfokú eljárásban a tárgyalás berekesztését megelőzően bejelentette, hogy 2008. október 21-én a tartozás teljes összegét kiegyenlítette, azonban módosított keresetét ekkor változatlanul fenntartotta. Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Döntését azzal indokolta, hogy a bíróság nem szüntetheti meg a végrehajtási eljárást, mert az a felperes önkéntes teljesítésével már megszűnt. Megjegyezte, hogy a végrehajtás megszüntetése iránti perben eljáró "általános" bíróság egyébként sem léphetne a munkaügyi bíróság helyébe, azaz nem bírálhatná el a felperes, mint munkavállaló és az alperes, mint munkáltató közti munkaügyi vitát; a jogalap nélküli gazdagodásról pedig „nincs szó”.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, amelyet a 2009. szeptember 23. napján megtartott másodfokú tárgyaláson módosított. Az 1.Pf.21.304/2009/7. számú tárgyalási jegyzőkönyv szerint a felperes személyesen annak megállapítását kérte, hogy a „gazdasági vezetőnek sem aláírási, sem kiadmányozási joga nem volt”, s „erre figyelemmel alaptalan volt a végrehajtás”. A felperes jogi képviselőjének ezt követően jegyzőkönyvezett nyilatkozata szerint a módosított fellebbezési kérelem annak megállapítására irányult, hogy "a végrehajtásban érvényesített követelés érvényesen nem jött létre kiadmányozási, aláírási jog hiányában és erre tekintettel" kérte "a végrehajtás megszüntetését" azzal, hogy "pénzvisszafizetésre vonatkozó" igénye nincsen.

A másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét. Ítéletének indokolásában előljáróban megjegyezte a megyei bíróság, hogy a végrehajtás tárgyát képező követelés érvényesen létrejött, mégpedig az alperes fegyelmi és kártérítési határozata alapján, s mivel a felperes elkésetten nyújtotta be a munkaügyi keresetet, a határozat jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált. Kitért a másodfokú bíróság arra is, hogy az ügyész csupán azt vizsgálhatta és azt is vizsgálta, hogy bűncselekmény elkövetése megállapítható-e, a nyomozást megszüntető határozat azonban nem állapította meg a kártérítési határozat

érvénytelenségét, amely csakis bírói ítélettel történhetett volna meg. Rámutatott a megyei bíróság: a felperes fellebbezésében a végrehajtás alá vont követelés érvényes létrejöttét azon az alapon vitatta, hogy a végrehajtási kérelem aláírása szabálytalanul történt, ez a hivatkozása azonban nem alapos. Az alperes szervezeti-működési szabályzata szerint ugyanis a hivatalvezető az őt megillető általános képviseleti jogkört "esetileg" bármikor átruházhatta (V/2.pont), ennek hiánya utólagos jóváhagyással is bármikor pótolható (Ptk.221.§ (1) bekezdés). A jelen esetben azonban a gazdasági vezető nem minősült álképviselőnek, hiszen - az 1998. május 29-i kinevezési okmánya, munkaköri leírása, valamint a szervezeti-működési szabályzat IV/2. pontja alapján, összhangban a 217/1998.(XII.30.) Korm. rendelet 18.§ (3) bekezdésével - a gazdasági és pénzügyi feladatok tekintetében a vezető helyettese, a követelés behajtása pedig e feladatkörbe tartozik. Mindezeket a hivatalvezető 2008. május 5-i nyilatkozata megerősítette.

A jogerős ítélet ellen - mindkét fokon eljáró bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése, a keresetnek helyt adó határozat meghozatala és költségeinek megtérítése végett - a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Kiemelve egyrészt azt, hogy az alperes fegyelmi és kártérítési határozata csupán alaki jogerővel rendelkezik (anyagilag jogerővel nem), másrészt azt, hogy a nyomozást megszüntető határozat ténymegállapításai "tétélesen ellenbizonyították" az alperes határozatának a tényállításait, felülvizsgálati kérelmében elsősorban azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem a módosított fellebbezési kérelemről döntött, azon túlterjeszkedett és iratellenes, jogszabálysértő megállapításokat tett. Érvelése szerint fellebbezését a még folyamatban lévő munkaügyi perre tekintettel módosította, és a másodfokú eljárásban már nem a végrehajtás megszüntetését kérte a Pp.369.§ a) pontja alapján, a kiadmányozási és aláírási jog hiánya miatt; ezt nem is kérhette, hiszen a hátrányok elkerülése céljából önként teljesített. Amellett, hogy a másodfokú bíróság tévesen értelmezte fellebbezési kérelmét és túlterjeszkedett azon, az érdemi vizsgálat mellőzésével, az indokolásában említett rendelkezések téves értelmezésével helytelen álláspontot alakított ki a gazdasági vezető aláírási és kiadmányozási jogát illetően, evonatkozásban megállapításai ellentmondásosak, jogszabálysértők és iratellenesek.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és költségének megtérítésére irányult.

A felülvizsgálati kérelem részben, a jogerős ítélet indokaira nézve alapos.

A másodfokú eljárásban 2009. szeptember 23. napján megtartott tárgyaláson mind a felperes, mind pedig jogi képviselője nyilatkozott a fellebbezési kérelem módosításáról. Az előbbieken idézett, lényegében egybehangzó nyilatkozataik szerint a módosított fellebbezés annak megállapítására irányult, hogy a végrehajtás elrendelése - a gazdasági vezető aláírási, kiadmányozási jogosultságának hiánya miatt - szabálytalan volt, a végrehajtás meg sem indulhatott. E nyilatkozatokat a másodfokú bíróság amiatt értelmezte és bírálta el végrehajtás megszüntetése iránti igényként, mert egyrészt maga a felperes is azt adta elő, hogy a végrehajtás emiatt „alaptalan volt”, másrészt képviselője - az addigi keresettel egyezően - a Pp.369.§ a) pontjának megfelelően fogalmazta meg az igényét. Az 1.Pf.21.304/2009/7. számú jegyzőkönyvbe foglaltak valóban akként értelmezhetők, hogy a felperes végrehajtás megszüntetése iránti keresetének csupán indokait szűkítette: korábbi előadásaitól eltérően most már kizárólag a kiadmányozási illetve aláírási jog hiányára hivatkozott. Mivel a felperes nem kérte a jegyzőkönyv kijavítását (még a megfogalmazás helyesbítését sem), az abban foglaltak a Legfelsőbb Bíróság előtti eljárásban is irányadók.

A másodfokú bíróság részletesen indokolta a módosított fellebbezésre vonatkozó álláspontját, holott a felperes az elsőfokú tárgyalás berekesztését megelőzően előadta és az önálló bírósági végrehajtó tájékoztatásával igazolta, hogy a tartozás teljes összegét kiegyenlítette. Az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy a tartozás kiegyenlítésével megszűnt a végrehajtási eljárás, s ezáltal a végrehajtás megszüntetése iránti per „oka fogyottá” vált. Megszűnt ugyanis a végrehajtás megszüntetése iránti per megindításának (és lefolytatásának) a Pp.366.§-ában megfogalmazott előfeltétele, amely szerint végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránt akkor lehet pert indítani, ha a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására a végrehajtási nemperes eljárás keretében, a végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) rendelkezései szerint nincs lehetőség.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Pp.366.§-ában megfogalmazott feltételnek nem csupán a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) per megindításakor kell fennállnia, hanem a perben mindvégig, hiszen a per egész folyamatára irányadó az, hogy a végrehajtás megszüntetése (korlátozás) iránti pernek csak akkor van létjogosultsága, ha a megszüntetés (korlátozás) iránti igény nem intézhető el a végrehajtási nemperes eljárásban. A végrehajtási nemperes és peres eljárásra tartozó cselekmények nem keveredhetnek: ahogyan a nemperes eljárásban nem végezhető a perre tartozó cselekmény, ugyanúgy a perben sem dönthető el a nemperes eljárásra tartozó kérdés. Így ha a felperes a perben bejelenti és igazolja, hogy megszűnt a végrehajtás megszüntetése iránti per indításának és

folytatásának a Pp.366.§-ában előírt feltétele, a bíróság e bejelentést nem hagyhatja figyelmen kívül, akkor sem, ha a felperes a per lefolytatását kívánja. Ilyen esetben a keresetet a Pp.366.§-ába foglalt feltétel hiánya miatt el kell utasítania.

Mindezek miatt a Legfelsőbb Bíróság mellőzte a jogerős ítélet indokolásából a Pp.369.§ a) pontja körében az alperes gazdasági vezetőjének aláírási, illetve kiadmányozási jogára vonatkozó érveket. Az előzőekben kifejtettek szerint a végrehajtás megszüntetése iránti kereset elutasításának indoka az, hogy a perben megszüntetni kért végrehajtás a felperes teljesítése folytán már az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatalát megelőzően megszűnt, s ettől kezdődően hiányzik a végrehajtás megszüntetése iránti per Pp.366.§-ában előírt feltétele. A felülvizsgálati kérelem tehát a jogerős ítélet indokolásával kapcsolatban alaposnak bizonyult.

A felülvizsgálati kérelem érvelése kapcsán megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Pp.247.§ (1) bekezdésének c) pontja ugyan lehetővé tette volna a másodfokú eljárásban a végrehajtás megszüntetése iránti kereset helyett megállapítási kereset előterjesztését, azonban a másodfokú bíróságnak megengedett keresetváltoztatás esetén is vizsgálnia kellett volna a megállapítási kereset Pp.123.§-ában foglalt feltételeinek fennállását (s e feltételek a jelen esetben nem álltak fenn).

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Pp.275.§ (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet - az előbbiekben részletezett eltérő indokok alapján - hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme részben, a jogerős ítélet indokaival kapcsolatban bizonyult eredményesnek, ezért a Legfelsőbb Bíróság a Pp.270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp.81.§ (1) bekezdésének megfelelően rendelkezett a felülvizsgálati eljárásban felmerült költség viseléséről.

Budapest, 2010. december 15.

Dr. Kazay László s.k. a tanács elnöke, Dr. Harter Mária s.k. előadó bíró, Dr. Szűcs József s.k. bíró